

"Radziejka"

"Siberia, moja matko"

ARCHIWUM WOSHOENIE

II / 1944

Nie wiem o końca, co sprawiło, że w 1936 r.
 ojciec mój, wówczas 34-letni nauczyciel w Gimnazjum
 Zimonskiego w Łodzi, zdecydował się na posadę
 inspektora kuratorium w Pińsku. Ojciec był odwie-
 ktem energicznym, rześkim, dobrym organizatorem.
 Pracował z pasją, od pryncypalnej chwili pobytu na Łodzi.
 Mama była rozpaczona. Jesliście że mieszlijsze
 w Łodzi rodzinie, ze olumym miastem. Wyekomywato
 mune i od 1937 r. mojego młodszego brata

Mieszlijsny na peryferiach miasteczka, na
 wysolim brzegu / Piny. We wspomnieniach lot
 1936-39 porostabo w paunzei lotu 1939 r, kiedy
 porostabo rodzinie, mamy. Ojciec wyjeżdżował wiel-
 kie wodzie i plynlijsny rekaz na codziennie
 wyprawy. Miosna z okien / olumy widać było łuny
 i plynlijsny rekaz na bagnach.

Rodzina w rodzinie inteligentnej, tolerancyjnej
 Bawstam się z Chops i Belo, panyjoniubam z Wierlig
 i Kira. Pierwne po latach prosite: "nie pisz o
 mnie po polsku, bo ja nie umiem". Kira z
 merzordm Karatien witeka czotgi radzieckie we wrześniu
 1939 r...

Mśród wspomnień przedwojennych jesne jedno:
 Bore Narodzenie w gospodarstwie u kierownika / jednej
 ze sliot w powiecie pińskim. Śnieg, sanie —
 i cud choinka, obrygnia, borona, najpiśkniejsza
 (Mama zwyciężem rodzinny ubierate choinkę na brzo)...
 ... Golrieś w pierwszej dekadzie września 1939,
 nocą, w jutne na nocny karuli, zapukata do nas
 Zone kierownika tej / slioty. Tyllio one zlotata uiee
 przed pogromem i jaki jej rodzinie wotowali polescaj

chłopi.

AKAD zainteresowało się ojcem już w kilka tygodni po utworzeniu armii radzieckiej w Prusku. Nie uleając na trzecią nocy, nocą, z plecakiem, pożegnał się z matką. Miałem go zobaczyć dopiero w 1946 r. w Warszawie.

Mama, rocznik 1902, siostra maryjeli i Kubuś-terez. Zaczęła pracować w księgowni. Jej prace pozwoliła nam uniknąć głodu pierwszymi lat wojny.

Przyšli nocą. Był 21 czerwca 1941 roku. Łomot kołby w okna. Płacz brata. Wrzask: „Podupańce, mordobitki choroz”. 20 minut czasu. Do stacji 3 km. Informacja, że pojedziemy piechotą (cierpieliśmy state ze zginieniem). Mama: tobot poiweli z rozświeblonych Dórele, kate na ręk. Ja miałam 11 lat. Dostaliśmy do ręki jakieś walizeczki. W domu zostały wszystkie dokumenty, wszystkie fotografie. Nie mieliśmy wstawić nic. Mieszkanie opiecztorano.

Wagon po cemenecie, drisli temu nieco luźniej, 25 osób. Maty, dynna na odchody. „Wdota” było tego wagonu zamknięte na kłódkę, o Uralu „Ty, ciżzac nie użepëme”. Miało zapy dziennie nie wagon, nie od razu, nie pod pierwszego dnia. Ktoś z niejony podał na rampie do wagonu motek chleba. Wierka weszła do kuchni przez lufcik, przyniosłam nam garmlie.

So trzech tygodniach jazdy wytaclowano
nas na stacji Altajskaja. Wozami konnymi
- trzy, czy więcej wózy? - nie pamiętam. Na
miejsce osiedlenia.

... I zaczęła drabnąć urocie Syberii. Od
pierwszego dnia i noc. Bimali pod gołym
niebem, pod gwiazdami. Po prostu jechaliśmy
chyba stepem z rzadkimi zęzajnikami brzo-
-nymi. Wśród traw i kwiatów wielkość otłoni.
Później - biel brzozych borów i czarna ściana
tajgi w rozrzedzonych zielonych forach prawnure
Altaju. Do dnia pamiętam osłonięcie tutejszą
przyrodę. Mama była zadowolona, zadowolona, ja-
ciekawa wprost, co more. Za mecie, żeby
rozumieć i analizować

Jeśli byłem wówczas naprawdę nieszczerzy,
to przez krotki porządkowy okres skoszarowania
Killa w celu polskich rodzin w domu matyjk izbach
w opuszczonej chacie kowalowi. Później wzmieszono
nas po okolicy. Wrażyliśmy na fermie, była w
czymś takim, na górce nad potokiem. Trzy
dechy, obota. Wokół las, brzozy. Głód. Myśko
na podłodze w rogu izby, na piecu chrapie
gospodyni, wstawa z 12-letnim synem. Ona -
olojarka. Do obowiązków mamy należało odwo-
żenie codziennie mleka do kolegi stepu o 2 km.
Kofelom, mycie bawiek, zaprzaganie konia do
śani, ewidencja uwojów.

Miałam 11 lat, byłem silna, wysoka dziewczynka.
Dzięki losy temu był spadek nielubianych, powoli
wych, sięgających mi do piersi (po zimie
rozumiavam, dlaczego takich). Płaczyszmy ze
"kwatery" opadem, tak wymyśliła gospodyni!

Niesmiadoma zadadzi, podpisujemy tam przez
całe jesień, zbierając pieniądze. Liska w 45°-ym
mrozie przeliczyła tysiąc z naszą tunel w
metrowym śniegu, aby odłopać się do brzo-
i spłonąć je, właśnie na poziomie mojej
piersi.

Mama nigdy nie płakała. Gdy w przy-
czym "pimach" i waciakach pitał się śnieg
druwa, mówiła: "możemy nie sfotografować
i myśleć o codziennym z napisem "Tani i uspektowana
z cetero nie myślesz z ichomym". Była zima 1941/42 r.
Z nosiem nie szybko codziennie śledziłam z bratem,
jak mama spronadza ze urzędu kowia z gony
z sawianu pednymi kowia z mlekiem. Potem kowia
kopnął ją w brzuch, rozszły się krwotoki, krow-
wienia. Przemyta, lecz po latach zmarła, nie
daleko zotąd.

Traciłam szkołę, której nie było w promieniu
8 km. Na przedmoiniu mienie udało się przebra-
gać wstąpić guiny i pozwolono nam przenieść się
do oluzego kotłowni z 10-letnią szkołą. Mama
przy tym omel nie zauważyła. Biegając pie-
chotę z kotłowni do kotłowni, utraciła w lesie
(chwilowo) wstąpić. w nogach i zauważyła tam,

gdyby nie przypałowione sarnie, jedace z sianem.
 Włystkiem winien był chwast, przez wiejską
 ludność zwany żabiejem. Przez cały rok (a i po-
 tem) nie mieliśmy własciwie nic "normalnego"
 o jedzenia. Ktoś by za pracę przydział psłady,
 pełne chwastów, wśród nich własciwie żabieja.

Mielito się je na żarnek i z ciemnej, czarnej
 męki robiło zacierki. Krowy to jedli, wiejsowi też.
 Utrata wady w nogach, ustępująca po jakimś czasie,
 zolendra się wesoło jak szkorbat, pluskwy, wrony,
 jaskółki, świerb, odrobienia

(Wrony na głowie nie były żadną wstydliwą rzecz-
 wiadomo było powszechnie, że przycięto ich były
 zmuszeni. Żabiali je jeden drugiemu we włosach,
 odcielił, pasmo włosów wżem od chleba i li-
 nę dla wrony: 147, 148, 149... & Wstydliwy były
 tylko wrony ubrane, bo wiadomo było, że one
 błądzą się z brudem)

Najmniejszym przysmakiem był wodnisty mleczny
 kisiel z kochmalu otrzymanego po odstawieniu się
 wody, wyciśniętej z utartych ziemniaków. Przez
 pięć lat merytem, że jak przyjadę do Polski,
 ugotuję sobie koniecznie wiadro tego specjalu.
 Koniecznie wiadro. Ugotowane trochę w tydzień
 po powrocie. Nie byłem w stanie przetrwać.

(Siostra mój z Łodzi przez lata opowiadała,
 jak dopytywała się w pierwszym obrotu po powrocie:
 "Ciociu, to naprawdę dla nas? Chleb, męsto, jajka
 i mleko maraz?)

Uczyłam się i pracowałam w Kotelkowie. Poza tym
piłnowałam brata i opiekowałam się ogrodem.
Codziennie 1/2 km ze źródła na porę, 12 razy
dziennie po 2 wiadra na misidkach. Jólge się
muję, przetracałam nogę przez płot i byłam w lesie
Odrabiałam kucyje, opaste o pięci brzozy.

Stigody nie botałam się lesu. Same, godni-
mości, tyllko z patykami między palcami,
określającym czas, zbierałam wiadrami leśne
truskawki i czereśnie, na bagnach olivkie
czarne porzeczki; z korzeniami grzyby i keline.
Młoss, les był pełen goryczki, niedopominajeli,
nieznanych olivulików. Latem między papro-
ciami olivaniem pometanioniały róża leśnodolnie.
Yeriewiz, pod jeokym olstem, zbierało się 80 prant-
olivulików. Zimę, na nocach zbierało się po polach
zeszłde psoly stonoczułkow na wpradku. Mój
szescioletni brat kułował słocotie ze świega
i fruwał na zrobionych przez siebie nocach.

Barcho szybko nauczyłam się rosujsliewo,
a po roku byłam jectioz z lepszymi uczennic
w klasie, zlotochene w Puszkunie, dermontowic
Nielwasowie. Do olis' w elw'ach zedumny
mruuz ieli strofy... a polskiej poezji w pa-
nigci brakuje. Zebano mi w sumie 7 najlep-
szych dla meulii let (1939-1946), alle meulii
w polskiej slioku. W Pusku od 1938 roku uwaro
mnie biatoruskiego.

Syberia, zdecydowanie o całym moim
obecnym życiu. Skonieczym studiá solenne,
fontem na wieś z Warszawy (gdzie mowa
z nami orzedlił się po powrocie z Syberii?).
Wyszedł z ciotkińskiego syna a wyjechał
ostatniego, że olucim się i porzucił młodość,
specjalnie w lesie i nigdzie już nie robiam
się od niego uwolnić.

